

# بسم الله الرحمن الرحيم

نقش عقل و احساس در

قیام حسینی

(بررسی و تحلیل فلسفہ عاشوری حسنی)

مؤلف: دکتر ابوالفضل نصیریان

انتشارات طه

۱۳۹۶

|                     |                                                                                             |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : نصیریان، ابوالفضل، ۱۳۳۶ -                                                                 |
| عنوان و نام پدیدآور | : نقش عقل و احساس در قیام حسینی: بررسی و تحلیل فلسفی عاشورای حسینی/ مولف: ابوالفضل نصیریان. |
| مشخصات نشر          | : قزوین: نشر طه، ۱۳۹۶.                                                                      |
| مشخصات ظاهری        | : ۳۲۸ ص.                                                                                    |
| شابک                | : ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۰۸-۱۰-۲-۱۸۰۰۰ ریال                                                              |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فیپا                                                                                      |
| موضوع               | : حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴-۶۱ ق.                                                        |
| موضوع               | : Hosayn ibn 'Ali, Imam III, ۶۱۵ - ۶۸۰                                                      |
| موضوع               | : عاشورا-- فلسفه                                                                            |
| موضوع               | : Tenth of Muharram-- Philosophy                                                            |
| موضوع               | : واقعه کربلا، ۶۱ ق -- فلسفه                                                                |
| موضوع               | : Karbala, Battle of, Karbala, Iraq, 680 -- Philosophy                                      |
| ردء بندی کنگره      | : ۱۳۹۵/۴۱BP ۵۷۵/۵۶                                                                          |
| ردء بندی دیویی      | : ۲۱۷.۸۸۳۲                                                                                  |
| شماره کتابشناسی ملی | : ۶۱۶۱۳۱                                                                                    |



سازمان اسناد و کتابخانه ملی

امشارات طه: قزوین، رخ طالعانی، ملک آباد، کوچه آسرخانی، پلاک ۷۷، سوم تلفن: ۰۲۸-۳۳۳۲۶۰۵۳

مرکز پخش همراه: ۰۲۸-۳۳۳۲۶۰۵۳

نقش عقل و احساس در قیام حسینی: بررسی و تحلیل فلسفی عاشورای حسینی

مولف: دکتر ابوالفضل نصیریان

ویراستاری و صفحه‌آرایی: سید محمدعلی حاجی سیدجوادی

طراحی روی جلد: رسول مهدی جبار

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰، چاپ اول، ۱۳۹۶/ لیتوگرافی و چاپ و صحافی: قم پرستش

ISBN: 978-964-2608-10-2

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۰۸-۱۰-۲

## فهرست مطالب

### پیشگفتار

#### فصل اول

|    |                                             |
|----|---------------------------------------------|
| ۱۱ | ..... نقش عقل و احساس در قیام امام حسین (ع) |
| ۱۲ | ..... امام حسین (ع) کیست؟                   |
| ۱۴ | ..... تعریف عقل                             |
| ۱۶ | ..... تعریف احساسات                         |
| ۱۶ | ..... حس‌های بیرونی و آظاهر                 |
| ۱۷ | ..... حس‌های باطنی و باطنی                  |
| ۱۷ | ..... قیام و انقلاب                         |

#### فصل دوم

|    |                                                      |
|----|------------------------------------------------------|
| ۲۱ | ..... قیام امام حسین (ع)                             |
| ۲۵ | ..... شرایط جانشینی پیامبر (ص)                       |
| ۲۶ | ..... ماجرای سقیفه بنی ساعده                         |
| ۲۸ | ..... امام علی (ع) پس از رحلت پیامبر (ص)             |
| ۳۰ | ..... خلافت امام علی (ع)                             |
| ۳۵ | ..... نقش خاندان اموی در تخریب اسلام                 |
| ۳۸ | ..... نقش معاویه در ایجاد فساد و بدعت                |
| ۳۹ | ..... استفاده معاویه از مکتب‌های کلامی منحرف         |
| ۴۲ | ..... اثرات تبلیغات سوء بر مردم، نسبت به اهل بیت (ع) |

#### فصل سوم

|    |                                  |
|----|----------------------------------|
| ۴۵ | ..... حسین (ع) شهید تهاجم فرهنگی |
|----|----------------------------------|

#### فصل چهارم

|    |                                                                              |
|----|------------------------------------------------------------------------------|
| ۵۵ | ..... رفتار معاویه با امام حسن مجتبی (ع)                                     |
| ۵۹ | ..... صلح‌نامه امام حسن (ع) و معاویه                                         |
| ۶۰ | ..... عکس‌العمل امام حسین (ع) در قبال صلح امام حسن (ع)                       |
| ۶۰ | ..... اعمال معاویه بعد از شهادت امام حسن مجتبی (ع)                           |
| ۶۲ | ..... عللی که باعث می‌شد امام حسین (ع) تا وقتی که معاویه زنده بود، قیام نکند |

## فصل پنجم

بیعت گرفتن برای خلافت یزید مهم‌ترین قسمت نقض صلح‌نامه با

- امام حسن (علیه السلام) ..... ۶۷
- آغاز حکومت یزید و اقدامات اولیه او ..... ۶۹
- موقعیت امام حسین (علیه السلام) هنگام درخواست یزید برای بیعت با ایشان ..... ۷۱
- موقعیت سیاسی امام حسین (علیه السلام) پس از مرگ معاویه ..... ۷۲
- امام حسین (علیه السلام) راهی مکه می‌شود ..... ۷۹

## فصل ششم

- نقش عقلانیت در حرکت امام حسین (علیه السلام) به سوی مکه ..... ۸۱
- وصیت نامه امام حسین (علیه السلام) ..... ۸۳
- دیدار امام حسین (علیه السلام) با مسلم سلیمان بن ابی سفیان از مدینه ..... ۸۳
- رابطه عقلانیت با فرمایشات امام حسین (علیه السلام) در مورد خوابی که بر مرقد مطهر پیامبر (صلی الله علیه و آله) در مورد شهادت خود دید بود ..... ۸۴

## فصل هفتم

- معرفی اجتماع زمان امام حسین (علیه السلام) ..... ۱۰۱
- حکمت شهادت امام حسین (علیه السلام) ..... ۱۰۲
- هجرت امام حسین (علیه السلام) به مکه ..... ۱۰۷
- دعوت اهل کوفه از امام حسین (علیه السلام) ..... ۱۰۸
- پاسخ امام حسین به نامه کوفیان ..... ۱۰۹
- نامه امام حسین (علیه السلام) به مردم بصره ..... ۱۱۰
- تشکیل مجلس مشورتی در بصره ..... ۱۱۰

## فصل هشتم

- اگر امام حسین (علیه السلام) به کوفه نمی‌رفتند چه می‌شد؟ ..... ۱۱۳
- نقش عقلانیت امام حسین (علیه السلام) در بررسی نامه‌های مسلمین به امام حسین (علیه السلام) ..... ۱۱۵
- و دعوت آنان ..... ۱۱۵
- مسلم بن عقیل به کوفه می‌رود ..... ۱۱۶
- مسلم در خانه مختار ..... ۱۱۷
- بیعت کوفیان با مسلم ..... ۱۱۷
- ابن زیاد حکمران کوفه می‌شود ..... ۱۱۸

|     |                                                                                                |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۱۹ | این‌زیاد به کوفه می‌آید .....                                                                  |
| ۱۲۰ | تغییر مکان مسلم بن عقیل .....                                                                  |
| ۱۲۱ | نیرنگ ابن‌زیاد برای دستیابی به مسلم .....                                                      |
| ۱۲۲ | این‌زیاد سران کوفه را خریداری کرد .....                                                        |
| ۱۲۲ | ابن‌زیاد هانی را دستگیر می‌کند .....                                                           |
| ۱۲۴ | عکس‌العمل مسلم در مقابل دستگیری هانی .....                                                     |
| ۱۲۷ | هجوم به خانه طوعه .....                                                                        |
| ۱۲۹ | قتل مسلم ننگ بردگی بر پیشانی اهل کوفه .....                                                    |
|     | <b>فصل نهم</b>                                                                                 |
| ۱۳۳ | کاروان حسبی به طرف کوفه حرکت می‌کند .....                                                      |
| ۱۳۴ | نامه حسین <small>(علیه السلام)</small> به بنی‌هانی .....                                       |
| ۱۳۶ | برخورد امام <small>(علیه السلام)</small> با حر بن اریحی .....                                  |
| ۱۳۹ | میعادگاه عاشقان .....                                                                          |
| ۱۴۰ | سخت‌گیری لشکریان ابن‌زیاد .....                                                                |
| ۱۴۱ | تصفیه همراهان امام حسین <small>(علیه السلام)</small> .....                                     |
| ۱۴۲ | جهاد برای زنده نگه‌داشتن دین، پشتوانه اظهارات ران امام حسین <small>(علیه السلام)</small> ..... |
|     | <b>فصل دهم</b>                                                                                 |
| ۱۴۵ | گفتگوی امام <small>(علیه السلام)</small> با عمر سعد .....                                      |
| ۱۴۶ | فرمان حمله به امام <small>(علیه السلام)</small> از جانب عمر سعد .....                          |
| ۱۴۷ | زیباترین جلوه مواسات در شب عاشورا .....                                                        |
| ۱۴۸ | عبادت عاشقانه در آخرین شب زندگی .....                                                          |
| ۱۴۸ | روز وصال محبوب فرا رسید .....                                                                  |
| ۱۴۹ | صبح روز عاشورا آغاز نبرد .....                                                                 |
| ۱۴۹ | سخن امام <small>(علیه السلام)</small> با لشکر ابن سعد .....                                    |
| ۱۵۰ | حر بن یزید ریاحی به امام حسین <small>(علیه السلام)</small> می‌پیوندد .....                     |
| ۱۵۱ | عمر سعد جنگ را آغاز می‌کند .....                                                               |
|     | <b>فصل یازدهم</b>                                                                              |
| ۱۶۱ | پیام‌آوران نهضت حسینی .....                                                                    |

|     |                                                                  |
|-----|------------------------------------------------------------------|
| ۱۶۴ | ورود اسیران آل رسول به کوفه .....                                |
| ۱۶۶ | اهل بیت (ع) وارد دارالعماره می شوند .....                        |
| ۱۶۹ | پشیمانی مجرمان .....                                             |
| ۱۷۰ | کشندگان امام حسین (ع) و اصحابش هدف انتقادات شدید .....           |
|     | <b>فصل دوازدهم</b>                                               |
| ۱۷۱ | حرکت سرهای مبارک شهیدان، همراه اسراء به سوی شام .....            |
| ۱۷۱ | راهب نصرانی سر امام (ع) را تعظیم و تکریم می کند .....            |
| ۱۷۲ | اسیران کربلا در قصر یزید .....                                   |
| ۱۷۵ | سفیر روم در محاسن یزید .....                                     |
| ۱۷۷ | مراجعت اهل بیت (ع) به مدینه .....                                |
| ۱۷۹ | کاروان اهل بیت رهسپار مدینه می شوند .....                        |
| ۱۷۹ | سخنرانی امام سجاد (ع) در بیرون شهر مدینه .....                   |
|     | <b>فصل سیزدهم</b>                                                |
| ۱۸۳ | آیا امام حسین (ع) خود را به هلاکت انداخت ؟ .....                 |
| ۱۸۶ | امام حسین (ع) دل های مردم را بیدار کرد و بسیجیان آورد .....      |
| ۱۸۶ | استفاده از عقلانیت مردم در نهضت حسینی .....                      |
| ۱۸۷ | تأثیر عواطف و احساسات در نهضت حسینی .....                        |
| ۱۸۸ | آثار سیاسی قیام کربلا در آینده تشیع .....                        |
| ۱۸۹ | نقش بنی هاشم در حادثه عاشورا .....                               |
| ۱۹۱ | توابع و قیام مختار، اولین ثمرات خون به ناحق ریخته حسین (ع) ..... |
| ۱۹۵ | ورود مختار به کوفه .....                                         |
| ۱۹۶ | مختار دوباره زندانی می شود .....                                 |
| ۱۹۶ | مختار از زندان دعوت را آغاز می کند .....                         |
| ۱۹۸ | تأیید مختار توسط محمد حنفیه .....                                |
| ۲۰۲ | مختار قاتلان امام حسین (ع) را می کشد .....                       |
| ۲۰۵ | درخواست بیعت از محمد حنفیه توسط ابن زبیر .....                   |
| ۲۰۶ | جریان کرسی چیست ؟ .....                                          |
| ۲۰۷ | مرگ ابن زیاد به دست ابراهیم بن اشتر .....                        |

|                    |                                                       |
|--------------------|-------------------------------------------------------|
| ۲۰۸                | انتقال سرهای ابن‌زید و همراهان به خدمت امام سجاد (ع)  |
| ۲۰۸                | نقش عقل و احساس در قیام‌های توابین و مختار            |
| ۲۱۱                | بررسی اجمالی صحنه‌ها و نمادهای قیام حسینی             |
| <b>فصل چهاردهم</b> |                                                       |
| ۲۱۳                | عزاداری برای امام حسین (ع) و پیامدهای آن              |
| ۲۱۳                | برقراری روضه خانگی توسط امام صادق (ع)                 |
| ۲۱۴                | عظمت مصیبت امام حسین (ع) به‌خاطر عظمت شخصیت ایشان است |
| ۲۱۶                | پاداش برپادارندگان مجالس عزای حسینی                   |
| ۲۱۶                | آموزه‌های انسان صوم (ع) در حفظ نهضت حسینی             |
| ۲۲۱                | استفاده از تربت سالار شهیدان در سجده نماز             |
| ۲۲۱                | تشکیل مجالس حسینی عامه معرفت به دین اسلام است         |
| ۲۲۵                | درسی که ما از عاشورا می‌گیریم                         |
| ۲۲۳                | اصلاح امت اسلامی                                      |
| ۲۳۵                | فهرست منابع و مآخذ                                    |

## بسم الله الرحمن الرحيم

### پیشگفتار

شک نیست که نوشتن مطلب دربارهٔ ابرمردی که سیطرهٔ تاریخ را تحت سلطهٔ افکار و اعمال انقلابی و ستم‌ستیز خود درآورده و نام او در تمام عالم با عظمت یاد می‌شود، کار آسانی نیست. زیرا اولاً اکثریت مردمان فهیم جهان و به‌خصوص، مسلمانان اطلاعات زیادی از امام حسین (علیه السلام) و عاشورای حسینی دارند و درثانی در حدود چهارده قرن پس از واقعهٔ جانسوز کربلا، هزاران نوشتار و کتاب دربارهٔ این اسوهٔ تاریخ نگاشته شده که، هر یک گوشه‌ای از این حادثهٔ سترگ را به تصویر کشیده‌اند، اما به‌نظر می‌رسد که علی‌رغم این همه قلم‌فرسایی‌ها، به‌علت دامنهٔ وسیع وقایع و اثراتی که این حادثه غمبار بر سرنوشت بشریت داشته، و هم به‌علت وجود کژفهمی‌هایی که در این مورد وجود دارد، اگر این کتاب دیگر هم در مورد ابعاد مختلف این حادثهٔ انسان‌ساز که، باعث پایداری و استحکام معیت اسلام عزیز گردید، نوشته شود، بازهم مطالب تازه‌ای برای گفتن و نوشتن وجود دارد و این مای آینده نیز حق دارند، قیام حسینی را تجزیه و تحلیل نموده و دربارهٔ اثرات شگرفی که در روند زندگی آیندهٔ بشر دارد مطلب بنویسند.

در این نوشتار که دربارهٔ نقش عقلا و احساس در قیام حسینی است، به بررسی و تحلیل فلسفی یکی از ابعاد، این قیام مقدس پرداخته شده، زیرا با وجود اینکه، اجرای مراسم عزاداری سالار شهیدان در وسعت زیادی ادامه دارد، ولی هنوز عدهٔ زیادی از مردم نمی‌دانند که چگونه باید عزاداری کرد که موجب رضای خدا و رضای صاحب‌زادان باشد. گویا عده‌ای، عزاداری را فقط تحریک احساسات، از طریق به سروسینه زدن در روزهای مشخص می‌دانند، که فردای آن روزها مثل گذشته به زندگی و اعمال روزمرهٔ خود ادامه دهند و هیچ تأثیر عملی در افکار و اعمال آنان نداشته باشد. درحالی‌که این نوع عزاداری، بدون شناخت امام حسین (علیه السلام) و هدف والای ایشان در قیام کربلا، نمی‌تواند اثر چندانی در دگرگونی زندگی و گسترش اسلام ناب محمدی داشته باشد. لذا در این کتاب، ابتدا سعی شده شخصیت حقیقی سالار شهیدان به تصویر کشیده و سپس، عللی که موجب این قیام شد و آثاری که از آن به‌جا ماند، معرفی شده، بعد دربارهٔ وظایف ما در حراست از دست‌آوردهای، خون‌های پاک امام (علیه السلام) و یاران با وفا و جوانمردش سخن گفته شود.

البته در کمال احساس عجز و فروتنی اذعان داریم که در این مورد قادر نبوده‌ام حق مطلب را به‌طور کامل اداء نمایم، زیرا عظمت شخصیت امام حسین (علیه السلام) و عملی که انجام داد، آنقدر بزرگ است که در اندیشهٔ فرد کوچکی چون بنده حقیر نمی‌گنجد، آنچنان که یک گنجشک نمی‌تواند، در مورد عقاب تیز پرواز بیندیشد، اما عاملی که باعث شد که دست به این عمل خارج از

توان خود دست بزنم، همان عشق به خاندان رسول خدا ﷺ و جگرگوشه و دردانهٔ ایشان، حسین بن علی ﷺ بود. چراکه طبق مثل معروف، آنگاه که شعله‌های عشق زبانه بکشد، عقل از حرکت باز می‌ماند. امید است که این نوشتار بتواند گره‌ای از مشکلات جامعهٔ مسلمین گشوده و موجب رضای پروردگار متعال و شهید والا مقام کربلا گردد.

دکتر ابوالفضل نصیریان

تابستان ۹۶

www.ketab.ir